

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

*ДО 30-Ї РІЧНИЦІ
МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ*

ФЕНОМЕН КУЛЬТУРИ ПОСТГЛОБАЛІЗМУ

Збірник матеріалів
II Міжнародної науково-практичної конференції

26 листопада 2021 року

Частина II

За загальною редакцією
доктора культурології, професора,
завідувача кафедри культурології та інформаційної діяльності
Ю. С. Сабадаш

Маріуполь
2021

Редакційна колегія:

Ю. С. Сабадаш, доктор культурології, професор (голова),
С. В. Янковський, кандидат філософських наук, доцент.

Затверджено на засіданні кафедри культурології та інформаційної діяльності
(протокол № 5 від 12.11.2021)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою
історичного факультету Маріупольського державного університету
(протокол № 4 від 17.11.2021)

Ф 42

Феномен культури постглобалізму : зб. мат. II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 26 листопада 2021 р. : у 2 ч. / Маріуп. держ. ун-т ; гол. ред. Ю. С. Сабадаш ; упоряд. С. Янковський ; техн. ред. О.В. Дейниченко. – Маріуполь : МДУ, 2021. – Ч. II. – 172 с.

Збірник містить матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Феномен культури постглобалізму», яка відбулася 26 листопада 2021 року з ініціативи кафедри культурології Маріупольського державного університету. В конференції взяли участь науковці з України, Білорусі, Греції, Франції.

Видання розраховане на широке коло науковців, викладачів, аспірантів та студентів, а також усіх, хто цікавиться та досліджує проблематику теорії, історію культурології, питання прикладної культурології та культурознавчих студій.

Відповідальність за зміст, достовірність, оригінальність поданих матеріалів
несуть автори, опублікованих у збірнику доповідей

принципово інше значення. Це був комплекс ритуалів і спортивних змагань, направлений на релігійне і культурне об'єднання Еллади.

Література

1. Булатова М.М., Шинкарук О.А, Томашевський В.В., Дутчак М.В. / Твій перший олімпійський путіник / За заг. ред. М.М. Булатової. – Видання 2-е, доп. – К.: Олімпійська література, 2007. – 91 с.
2. Бубка (и др.); под. общ. ред. В. Н. Платонова. - К. : Олимп. л-ра, 2009.
3. Новосьолов М.П. Олімпійські ігри. Короткий історичний огляд. / М.П. Новосьолов, О.Б. Суник. – К.: Молодь, 1961. – 168с.
4. Паралімпійські ігри [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.olympic.org/vancouver-2010>
5. Пьер де Кубертен. Олимпийские игры 1896. //Международное спортивное и олимпийское движение, 1990. – 39с.
6. Pythian Games [Електронний ресурс] // Encyclopedia Britannica – Режим доступу до ресурсу: <https://www.britannica.com/sports/Olympic-Games>.
7. Swaddling, Judith. The Ancient Olympic Games. 2000. – 54с.
8. Thomas R. Ancient Greece: from prehistoric to Hellenistic times [Електронний ресурс] / Thomas // New Haven; Lnd.: Yale university press. – 1996. – Режим доступу до ресурсу: http://elibrary.bsu.az/books_163/N_23.pdf, – 262с.
9. Young D. C. «The Beginnings». A Brief History of the Olympic Games. [Електронний ресурс] / David C. Young. – 2004. – Режим доступу до ресурсу: https://is.muni.cz/el/1451/jaro2011/bk900/um/A_Brief_History_of_the_Olympic_Games_CuPpY_.pdf. – 12с.

УДК 37.018

Мараховська Н. В.
/ м. Маріуполь /

МОДЕЛЮВАННЯ КУЛЬТУРОВІДПОВІДНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА АКМЕОЛОГІЧНИХ ЗАСАДАХ

Пріоритетними завданнями діяльності закладу вищої освіти (ЗВО) є не тільки забезпечення умов для адаптації та соціалізації здобувачів в освітньому просторі, підготовки їх до майбутньої професії, а й залучення до світу культури, конструювання в ній особистісної траєкторії, розуміння освітнього процесу як творчого акту, під час якого відбувається цілісний та гармонійний розвиток людини, її творча самореалізація, вихід «з вузької сфери ділової ефективності ... у широкий простір культури» [2, с. 9-10] й поєднання таких якостей, як конкурентоспроможність й мобільність на ринку праці з розвиненою духовністю, толерантністю, гуманізмом [8]. Вирішення цих завдань можливе через створення культуровідповідного освітнього середовища, яке в науковій літературі визначають як 1) *рівень або компонент освітнього простору*, для якого характерним є обов'язкова присутність

(дія/взаємодія) суб'єктів освіти, й котрий, відповідно, відбиває процеси життєдіяльності особистості, її становлення та розвитку (Є. Белякова, Т. Дороніна, І. Чернецький) [1, с. 9-11]; 2) *динамічну культуровідповідну освітню систему умов і впливів* для розкриття та прояву творчої природи особистості (Р. Семенова) [6, с. 45-46]; 3) *розвивальне, наповнене культурологічним змістом середовище*, спрямоване на зміну змісту й технологій освіти відповідно до розвитку культури; інтегрування культурологічного, акмеологічного, компетентнісного та особистісно-орієнтованого підходів до організації навчання; розкриття творчого потенціалу здобувачів вищої освіти; формування їхньої готовності до свідомого виконання соціальних ролей як індивіда, особистості, суб'єкта діяльності та індивідуальності; заохочення їх до самовираження в культурологічній діяльності; стимулювання їхньої творчої самореалізації; розвиток культурологічної компетентності тощо (Н. Осадчук) [4, с. 82-83]. У науковій літературі культуровідповідність визначено як один із провідних дидактичних принципів, котрий означає, що зміст освіти ґрунтується на передовій культурі, й передбачає прийняття та засвоєння соціокультурних норм суб'єктами освітнього процесу [8; 9, с. 316]. Вітчизняні та зарубіжні вчені акцентують, що у довгостроковій перспективі з метою «прогресу, самозбереження і саморозвитку людства» й у короткостроковій – задля подолання викликів COVID 19, необхідною є побудова освіти на основі культури неогуманізму, котра зосереджена на пріоритетності духовного над матеріально-речовим, розвитку взаємної довіри та співпраці між людьми, гармонійному співіснуванні людства з іншими біологічними видами на Землі, усвідомленні кожним членом суспільства важливості власного внеску в спільне благо [8; 11].

Аналіз зазначених вище дефініцій культуровідповідного освітнього середовища свідчить про доцільність його конструювання на засадах акмеологічного підходу, сутність якого полягає в упровадженні в освітній процес акмеологічних умов, які, за словами вчених, є резервами для оптимізації процесу культурологічної підготовки здобувача та забезпечують «вершинність якісного зростання як у професійному, так і в особистісному аспектах» (А. Москаленко, Н. Осадчук) [4, с. 72, 74]. Послугуючись запропонованим А. Литвином та О. Мацейко [3] визначенням поняття «умови» як сукупності зовнішніх і внутрішніх впливів на освітній процес, розуміємо акмеологічні умови як комплекс об'єктивно-суб'єктивних чинників – зовнішніх, що відбивають операційно-процесуальну складову освітньої системи, й внутрішніх, що впливають на розвиток особистісної сфери здобувачів. Акмеологічні умови зумовлюють створення культуровідповідного освітнього середовища на базі ЗВО, метою якого є розкриття духовного та інтелектуального потенціалу здобувача, досягнення ним акме в різних видах діяльності як «вершини зрілості, багатовимірної характеристики стану особистості, що описує досягнення найвищих показників в особистісно-соціальному розвитку, професійній діяльності, творчості» [5, с. 383]. Цінним є те, що в акмеологічному

культуровідповідному середовищі, як підкреслюють дослідники, досягнення здобувачами акме відбувається не ізольовано, а у постійній конструктивній міжособистісній взаємодії, в «соціальному контексті», що дозволяє «ефективно й творчо діяти в міжособистісних стосунках» [4, с. 83]. Узагальнюючи погляди вчених І. Зайцевої [2], Л. Рибалко [5] та ін., зазначимо, що суб'єктивні акмеологічні умови в культуровідповідному освітньому середовищі є пов'язаними з мотивацією особистості досягати акме в соціокультурній та освітній діяльності, й набуттям досвіду її здійснення, що передбачає засвоєння культурологічних знань як інтегративних для різних систем гуманітарних знань та розвиток культурологічних умінь, а також перенесення набутих знань та вмінь у нові умови; самореалізацією не тільки в освітній, соціокультурній, а й майбутній професійній діяльності. Об'єктивні акмеологічні умови є пов'язаними із системою організаційно-методичних заходів, що забезпечують успішне функціонування культуровідповідного освітнього середовища, а саме: забезпечення міждисциплінарного синтезу освіти, науки і культури, актуалізація інтегративної функції культурології як методологічної основи всього комплексу гуманітарних наук [2, с. 393]; посилення варіативності змісту освіти й зокрема навчально-методичного забезпечення, оскільки, як відомо, акме не є статичним утворенням, а характеризується варіативністю й мінливістю [7, с. 324]; збагачення освітнього процесу соціокультурними освітніми технологіями, у тому числі на засадах неогуманізму, котрий сприяє впровадженню ціннісно-орієнтованого навчання й забезпечення одночасного розвитку фізичної, розумової та духовної сфер здобувачів [10, с. 8869]. На основі ідей провідної української акмеологині Л. Рибалко [5] розроблено модель культуровідповідного освітнього середовища на акмеологічних засадах, яка потребує реалізації в умовах закладу вищої освіти (див. рис. 1):

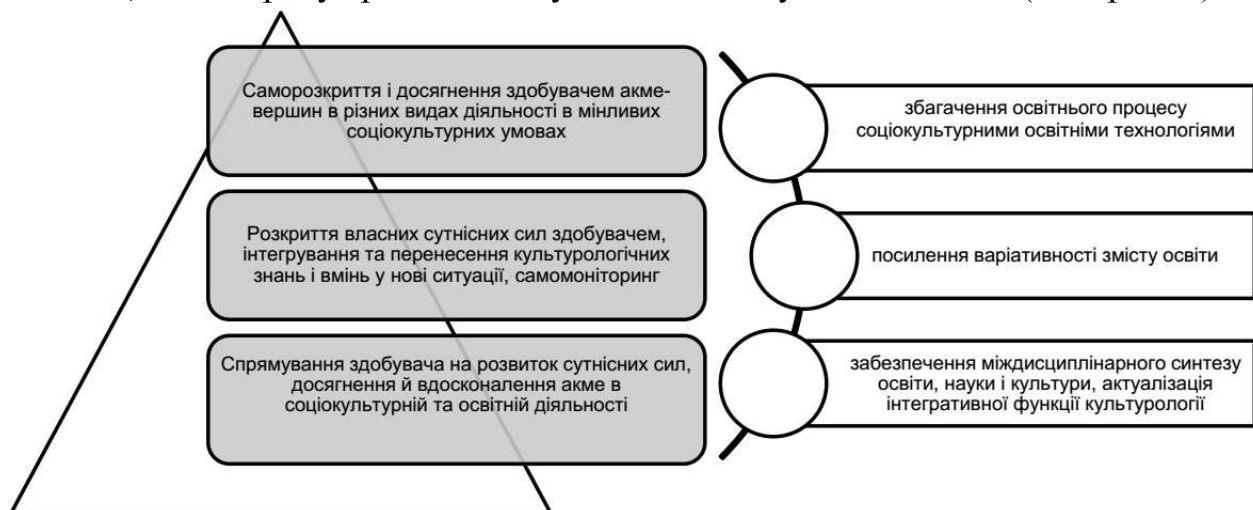

Рис. 1. Модель культуровідповідного освітнього середовища на акмеологічних засадах

Література

1. Дороніна Т. Контамінація понять «освітній простір» та «освітнє середовище» в сучасному науково-педагогічному дискурсі. *Освітній вимір*. 2013. № 39. С. 177-184.

2. Зайцева І. В. Культурологічний компонент професійної освіти в сучасному університеті. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2015. Вип. 38. С. 392-395.
3. Литвин А., Мацейко О. Методологічні засади поняття «педагогічні умови». *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2013. № 4. С. 43-63.
4. Осадчук Н. П. Культурологічна підготовка майбутніх офіцерів радіотехнічних спеціальностей на засадах акмеологічного підходу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2019. 248 с.
5. Рибалко Л. С. Методолого-теоретичні засади професійно-педагогічної самореалізації майбутнього вчителя (акмеологічний аспект) : монографія. Запоріжжя : ЗДМУ, 2007. 443 с.
6. Семенова Р. О. Концептуальні основи побудови освітнього середовища для обдарованих дітей та молоді у вітчизняній науці. *Освітнє середовище як чинник становлення обдарованої особистості* : монографія / за ред. Р. О. Семенової. Київ; Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. С. 23-51.
7. Сидорчук Н. Г. Розвиток акмеологічної науки як одна із умов підвищення якості освіти // Інновації в освіті: інтеграція науки і практики : зб. наук.-метод. пр. / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 321-335.
8. Філіпчук Н. Культуровідповідність у педагогічному контексті. *Новий Акрополь* : веб-сайт. 2020. URL: <https://newacropolis.org.ua/theses/bcc92781-f61f-4e24-9cdc-c54fd14fc1d2> (дата звернення: 15.11.2021).
9. Чейпеш І., Кухта М. Трансформація дидактичних принципів культуровідповідності й полікультурності в навчальному процесі з іноземної мови. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Педагогіка. Соціальна робота*. 2016. Вип. 1. С. 316-318.
10. Debnath P. Ideals, roles and responsibilities of teachers in perspective of neo-humanist education. *Scholarly Research Journal for Humanity Science & English Language*. 2019. № 7(32). P. 8863-8869.
11. Sarracino, F., O'Connor, K. J. Neo-humanism and COVID-19: *Opportunities for a socially and environmentally sustainable world. GLO Discussion Paper Series 825*, Global Labor Organization (GLO), 2021. URL: <https://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/2105/2105.00556.pdf> (дата звернення: 19.11.2021).

УДК 371(581)

Матусевич А. В.
/ м. Київ /

ДИНАМІКА ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АФГАНІСТАНІ ПІД ЧАС ПРИХОДУ ДО ВЛАДИ «ТАЛІБАНУ»

Після того, як в серпні 2021-го року до влади в Афганістані знову прийшов «Талібан», міжнародна спільнота небезпідставно почала